

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

Факультет митної справи, матеріалів та технологій

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В
СІЛЬСЬКОМУ ТУРИЗМІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

спеціальність 242 Туризм

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Туризм»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ТР41

_____ **ВІНТЮК Дмитро Віталійович**
(підпис)

Керівник:

_____ к.пед.н., доц. ЗУБЕХІНА Т.В.
(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«___» _____ 2024 р.
Гарант освітньої програми:
к. е. наук, доцент ДАЩУК Ю.Є.

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *митної справи, матеріалів та технологій*

Кафедра *туризму та готельно-ресторанної справи*

Ступінь вищої освіти: *бакалавр*

Галузь знань: *24 Сфера обслуговування*

Спеціальність: *242 Туризм*

Освітня програма: *Туризм*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Л.Ю. МАТВІЙЧУК

«___» _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ВІНТЮКА Дмитра Віталійовича

1. Тема кваліфікаційної роботи *Особливості планування діяльності в сільському туризмі Волинської області.*

Керівник роботи: к.пед.н., доц. ЗУБЕХІНА Т.В.

затверджені наказом вищого навчального закладу № 440/01-02 від 30.12.2023 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи – 01.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: інформаційною та теоретичною базою дослідження є наукові праці, монографії та статті вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені проблемам розвитку сільського (зеленого) туризму, особливостям планування туристичної діяльності, організації туристичних послуг у сільській місцевості та управлінню туристичними підприємствами. У роботі використано матеріали наукових конференцій, семінарів і фахових заходів, у яких розглядаються питання стратегічного та оперативного планування в сфері.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи туристських послуг в рамках сільського туризму

РОЗДІЛ 2. Сучасний аналіз ринку сільського туризму

РОЗДІЛ 3. Перспективи відновлення сільського туризму у післявоєнний період в громадах Волині

5. Перелік графічного матеріалу: Мотиви споживачів послуг сільського туризму в Європі.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи туристських послуг в рамках сільського туризму</i>	доц. Зубехіна Т.В.		
<i>РОЗДІЛ 2. Сучасний аналіз ринку сільського туризму</i>	доц. Зубехіна Т.В.		
<i>РОЗДІЛ 3. Перспективи відновлення сільського туризму у післявоєнний період в громадах Волині</i>	доц. Зубехіна Т.В.		
<i>Висновки</i>	доц. Зубехіна Т.В.		
<i>Нормоконтроль</i>	доц. Дащук Ю.Є.		

7. Дата видачі завдання «02» січня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування вибору теми кваліфікаційної роботи</i>	до 15.12.2023 р.	
2.	<i>Огляд літератури та досліджування проблеми для написання кваліфікаційної роботи</i>	10.01.2024 р.	
3.	<i>РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи туристських послуг в рамках сільського туризму</i>	10.02. 2024 р.	
4.	<i>РОЗДІЛ 2. Сучасний аналіз ринку сільського туризму</i>	10.03. 2024 р.	
5.	<i>РОЗДІЛ 3. Перспективи відновлення сільського туризму у післявоєнний період в громадах Волині</i>	10.04. 2024 р.	
6.	<i>Висновки</i>	01.05. 2024 р.	
7.	<i>Формування і організація списку використаних джерел</i>	15.05. 2024 р.	
8	<i>Попередній захист кваліфікаційної роботи бакалавра</i>	20.05. 2024 р.	
9	<i>Нормоконтроль</i>	24.05. 2024 р.	
10	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	до 26.05. 2024 р.	
11	<i>Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту</i>	01.06.2024 р.	

Здобувач вищої освіти

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ Вінтюк Д.В.

_____ Зубехіна Т.В.

АНОТАЦІЯ

Вінтюк Д.В. «Особливості планування діяльності в сільському туризмі Волинської області». Рукопис. Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Туризм» спеціальності 242 «Туризм». Луцький національний технічний університет, Луцьк, 2024.

В роботі досліджено теоретичні основи туристських послуг в рамках сільського туризму, сутність послуг сільського туризму та їх особливості, нормативно-правова допомога в процесі надання послуг у сфері сільського туризму.

Представлено аналіз ринку сільського туризму, перспективи відновлення сільського туризму у післявоєнний період в громадах Волині адже, Сільський туризм – це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селах) та отримання послуг сільського зеленого туризму. Послуга сільського зеленого туризму – це діяльність особистих фермерських господарств, особистих підсобних господарств або членів фермерського господарства з надання послуг бронювання, проживання, харчування, інформаційних послуг та інших видів послуг, спрямованих на задоволення потреб туристів.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Ключові слова: туризм, сільський туризм, агросадиба, фермерські господарства.

ANNOTATION

Vintyuk D.V. "Features of planning activities in rural tourism of the Volyn region". Manuscript. Bachelor's qualification thesis of OP "Tourism" specialty 242 "Tourism". Lutsk National Technical University, Lutsk, 2024.

The paper examines the theoretical foundations of tourist services within the framework of rural tourism, the essence of rural tourism services and their features, regulatory and legal assistance in the process of providing services in the field of rural tourism.

An analysis of the rural tourism market is presented, as well as prospects for the restoration of rural tourism in the post-war period in the communities of Volyn, because rural tourism is a type of tourism that involves a temporary stay of tourists in rural areas (villages) and receiving rural green tourism services. The service of rural green tourism is the activity of personal farms, personal auxiliary farms or farm members in providing reservation services, accommodation, meals, information services and other types of services aimed at meeting the needs of tourists.

The bachelor's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of used sources.

Keywords: tourism, rural tourism, agricultural estate, farms.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТУРИСТСЬКИХ ПОСЛУГ В РАМКАХ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ	9
1.1. Сутність послуг сільського туризму та їх особливості	9
1.2. Нормативно-правова допомога в процесі надання послуг у сфері сільського туризму	17
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ	23
2.1. Аналіз стану розвитку сільського туризму в Україні	23
2.2. Світовий досвід та вітчизняна практика організації надання послуг у сфері сільського туризму	26
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В ГРОМАДАХ ВОЛИНИ	33
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	43

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми дослідження. Сільський туризм – це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селах) та отримання послуг сільського зеленого туризму. Послуга сільського зеленого туризму – це діяльність особистих фермерських господарств, особистих підсобних господарств або членів фермерського господарства з надання послуг бронювання, проживання, харчування, інформаційних послуг та інших видів послуг, спрямованих на задоволення потреб туристів. У документі з обраної теми туристичні послуги в рамках програми сільського туризму пропонується розглянути питання збільшення обсягів внутрішнього туризму за рахунок розвитку програмних послуг для сільського туризму. Він сприяє розвитку внутрішнього туризму і збільшує обсяг туристичних потоків. Сприяє поліпшенню місцевої інфраструктури. Стимулює розвиток фермерських господарств. Сприяє захисту туристичних ресурсів та збереженню етнічної та культурної самобутності українців. Створювати значущі можливості для відпочинку незаможних верств населення. Це сприяє підвищенню культурного рівня сільських жителів та екологічної обізнаності.

Стан вивченості проблеми. Історичне походження, особливості практики і наукові основи розвитку сільського туризму за кордоном і в нашій країні описані в творах таких українських письменників, як В.Зінько, В.Гловацька, В.Бірквич, В. Кифяк, В. Васильєв, Н. Кудла, Ю.Губені, А. Дмитрук, А. Єфремова, А. Капітанець, Р. Косодій, М. Костриці, С. Кузик, Т. Лужанська, О. Любіцева, С. Махлинець, Г. Михайличенко, Д. Олесевич, Т. Ніколаєнко, Д. Ніколаєнко, Г. Папірян, Т. Пінчук, А. Слепокуров, Х. Роглева, М. Рутинський, І. Смирнов, Ю. Стадницький, В. Ткаченко. Про важливість цього виду туризму свідчить велика кількість робіт і статей.

Об'єктом дослідження – процес організації туристських послуг в рамках програм сільського туризму.

Предметом дослідження – теоретичні та практичні аспекти організації туристських послуг в сільському туризмі.

Метою роботи є розробка теоретичних основ та практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу організації туристичних послуг у рамках програми сільського туризму.

Відповідно до поставленої мети було сформовано *завдання*:

- визначити сутність послуг сільського туризму, наведено їх характеристики;
- охарактеризувати послуги в сфері сільського туризму;
- проаналізувати світовий досвід організації надання послуг у сфері сільського туризму;
- провести аналіз стану розвитку сільського туризму в Україні;

Джерела інформаційної бази дослідження. Інформаційною та методологічною основою даної роботи послужили: державні нормативні та законодавчі акти, навчальні посібники та монографії вітчизняних і зарубіжних авторів., наукові статті в періодичних виданнях, статистичні дані Державної служби статистики України.

Перелік використаних у ході проведення дослідження методів. При написанні роботи використовуються такі методи дослідження, як аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція, аналогія, узагальнення, конкретизація, класифікація.

Апробація результатів дослідження. Історико-культурна спадщина м. Луцька: перспективи використання в туризмі було апробовано на I Всеукраїнській інтернет-конференція молодих учених та студентів «Перспективи розвитку туризму та сфери гостинності в Україні і світі» 21 травня 2024 р.

Структура роботи статті складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного тексту становить 48 сторінки. Список джерел включає 52 найменувань літератури.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТУРИСТСЬКИХ ПОСЛУГ В РАМКАХ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

1.2. Сутність послуг сільського туризму та їх особливості

Сільський туризм можна визначити як переміщення людей із звичного місця проживання в сільську місцевість принаймні на двадцять чотири години з єдиною метою проведення дозвілля та насолоди максимум на 6 місяців. Сільський туризм – це всі види туристичної діяльності в сільській місцевості. Усі форми туризму, які демонструють сільське життя, мистецтво, культуру та спадщину в сільській місцевості і тим самим приносять економічні та соціальні вигоди місцевим громадам, а також забезпечують взаємодію між туристами та місцевими жителями для подальшого збагачення туристичного досвіду, можна назвати сільським туризмом.

Поняття «сільський туризм» виникло ще до появи терміна «туризм». Члени багатих сімей Римської імперії першими подорожували з міста в сільську місцевість. Великий інтерес до цього виду відпочинку відзначається з ХІХ століття. А з другої половини 20-го століття вона поширилася на урбанізовані європейські країни, ставши єдиним засобом від стресових наслідків розвинених промислових міст.

Історичне походження, особливості практики і наукові основи розвитку сільського туризму за кордоном і в нашій країні описані в творах таких українських письменників, як В.Зінько, В.Гловацька, В.Бірквич, В. Кифяк, В. Васильєв, Н. Кудла, Ю.Губені, А. Дмитрук, А. Єфремова, А. Капітанець, Р. Косодій, М. Костриці, С. Кузик, Т. Лужанська, О. Любіцева, С. Махлинець, Г. Михайличенко, Д. Олесевич, Т. Ніколаєнко, Д. Ніколаєнко, Г. Папірян, Т. Пінчук, А. Слепокуров, Х. Роглева, М. Рутинський, І. Смирнов, Ю. Стадницький, В. Ткаченко. Про важливість цього виду туризму свідчить велика кількість робіт і статей.

Сільський туризм поширюється і продовжує активно розвиватися в багатьох європейських країнах, але Україна не є винятком. Це визначення наведено в часових рядах в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Інтерпретація поняття «сільський туризм» з точки зору джерел доходу

<i>Поняття</i>	<i>Джерело</i>
Сільський туризм - вид туризму орієнтований на сільських територіях, включаючи розвиток туристичних маршрутів, зон відпочинку, сільського господарства та народних музеїв, як туристичних центрів обслуговування з гідом та екскурсиводом	Медлик С. [41]
Сільський туризм - це сільський туризм, де засобом розміщення туристів є не приватний житловий фонд, а звичайний готель	Медлик С. [41]
Сільський туризм - це форма проведення вільного часу у вигляді стаціонарного відпочинку, тоді як основною метою екотуризму є активне знайомство з дикою природою, традиціями і культурою, їх глибоке пізнання і визнання	Горішевський П.А. [27]
Сільський (зелений) туризм - це тимчасове переміщення туристів в сільську місцевість з метою відпочинку і знайомства з її способом життя, культурою і традиціями	Кифяк В. [35]
Сільський туризм - це всі види туризму, які проводяться в сільській місцевості і використовують її переваги	Маєвський Я. [39]
Сільський туризм - це туристична діяльність, пов'язана із сільським середовищем, сільськими будинками та заходами, орієнтованими на природу та людину	Мунін Г., Зинов'єв Г. [43]
Сільський туризм - це туристична діяльність на території сільських населених пунктів, де є умови для тривалого і короткочасного відпочинку, мальовничі	Ткаченко Т. [58]
Сільський туризм-це складний багатогранний Вид діяльності, який передбачає пішохідні екскурсії, катання на конях, заняття спортом і відпочинком, що охоплює час, проведений на природі, на фермах і в приватних будинках, полювання, риболовлю, огляд визначних пам'яток і т. д.	Смолій В., Федорченко В., Цибух В. [52]
Сільський туризм, на відміну від масового, є альтернативним видом туризму, який не робить шкідливого впливу на навколишнє середовище і в той же час сприяє соціально-економічному розвитку регіону.	Бандур С.І., Заєць Т.А., Куценко В.І. [19]
Сільський туризм - це туристична поїздка в сільську місцевість для відпочинку на природі і звикання до умов сільського життя. Головною особливістю цього виду туризму є проживання в будинку власника, розташованому на території сільської місцевості	Кравченко Н. [36]

Проаналізувавши отримані дані, можна сказати, що сільський туризм - це один з видів відпочинку, який охоплює послуги з розміщення туристів в сільській місцевості, розташованій в культурних, історичних та екологічних зонах, від екологічно чистих продуктів до вживання місцевих (домашніх) страв, участі в таких організаціях, як традиційні розваги (ярмарки, фестивалі), робота по дому, садівництво, обори, городництво, догляд за домашніми тваринами, полювання, риболовля, катання на човнах, Верховна їзда, вивчення народних ремесел і т.д. і підтримка може бути надана [21].

Водночас надання послуг сільського туризму є корисною діяльністю для суспільства та позитивно впливає на соціально-економічні, культурні та екологічні умови регіону. Даний вид туризму не є підприємницькою діяльністю за умови, що кількість кімнат в маєтку не перевищує 10 спальних місць, призначених для розміщення гостей.

Сільський туризм можна розуміти як економічну діяльність людини (пов'язану із землею), переважно туризм у «немісцевих» районах, де ведеться Сільське господарство. В даний час сільський відпочинок має різні назви (сільський, екологічний, сільськогосподарський туризм, зелений, еколого-аграрний туризм і т.д.). Поки що між вченими і практиками немає єдиного підходу до визначення цього терміна. Тому ми проведемо порівняльну характеристику складових сільського туризму (таблиця 1.3).

Продукти сільського туризму-це послуги, які включають в себе ночівлю, харчування, екскурсії та розважальні послуги, що надаються власниками житла [20]. Таким чином, послуги - це різновид суспільно корисної роботи, продукти праці (корисні ефекти речей або видів діяльності) і процеси їх виробництва (тобто послуги) необхідні один для одного.

Відповідно до Закону України «Про туризм», туристичні послуги « - це надання суб'єктами туристської діяльності послуг з розміщення, організації харчування, транспорту, інформаційних та рекламних послуг. Сюди ж відносяться послуги закладів культури, повсякденного життя, розваг і спорту, спрямовані на задоволення потреб туристів [7].

Аналіз понять, що характеризують сутність рекреації, пов'язаної з туристичною діяльністю в сільській місцевості [51]

<i>Складові</i>	<i>Види послуг</i>
сільський	Робота в садибі, догляд за тваринами
зелений	Спостереження за життям рослин, тварин, збирання ягід, лікування трав, грибів, полювання, рибальств
відпочинковий	Екскурсії до цікавих природних об'єктів
агротуризм	Робота в саду, фермі, огороді
агрорекреаційний	Робота на дачних і присадибних ділянках
екотуризм	Участь у фестивалях та ярмарках, робота в саду

Для опису туристичної діяльності в сільській місцевості використовуються різні терміни, такі як сільськогосподарський туризм, сільський туризм у сільській місцевості, м'який туризм, альтернативний туризм та екотуризм. Об'єктом туристичної діяльності є фізична або юридична особа, зареєстрована в порядку, встановленому чинним законодавством України, і має ліцензію на провадження діяльності, пов'язаної з наданням туристичних послуг [37].

Дане визначення може бути застосовано до дрібномасштабних проєктів сільськогосподарського туризму в сільській місцевості. Наявність платної ліцензії не є варіантом, якщо власники агропоселень надають послуги, які виступають в якості виду індивідуальної підсобної діяльності.

Послуги сільського туризму діляться на основні і додаткові. Основними з них є:

- розміщення туристів;
- харчування;
- переміщення.
- для супутніх послуг у сфері сільського туризму

- відвідування екскурсій;
- участь в обрядових народних святах,
- робота по дому та освоєння традиційних ремесел;
- кулінарні майстер-класи з приготування страв місцевої кухні, послуги гіда і перекладача;
- прокат човнів, саней, велосипедів, автомобілів;
- побутові послуги [20].

Суб'єкт сільського туризму може надавати наступні види відпочинку:

- екотуризм (організація відпочинку гостей в екологічно чистих районах, збір ягід, грибів, лікарських трав і поставка продуктів без шкідливих добавок);
- активний туризм (будівництво спортивного майданчика на території садиби, перекриття місць для гірських підйомників, катання на конях, риття ставків для спортивної риболовлі, створення екологічних стежок, надання відвідувачам можливості здійснювати піші, велосипедні та санні прогулянки в якості гідів);
- культурно-етнічні заходи (залучення туристів для участі в традиційних ярмарках, святах, фестивалях, проведення майстер-класів з місцевих ремесел, продаж виробів власного виробництва, сувенірів і товарів для дому, Допомога по дому: випас худоби, збір меду, заготівля сіна і т. д.);
- мисливський туризм. Основною послугою сільського туризму є надання тимчасового житла.

Споруди, що виконують цю функцію, класифікуються наступним чином:

- агро-готель або агропенсіон - це мережа окремих будівель або готельних типів, призначених для розміщення туристів і надання спеціальних рекреаційних послуг сільським жителям.;
- агропосілки - це кімнати для проживання туристів в сільській місцевості, Кількість кімнат не перевищує 5 спальних місць (в

залежності від категорії житла) і знаходяться в приватній власності працюючих власників.

У сфері обслуговування та соціальній сфері село безпосередньо займається сільськогосподарською діяльністю [38].

Харчування для туристів організовано наступним чином:

- включено у вартість і є обов'язковим елементом гостьового циклу (1, 2 або 3 рази). Відвідувачам пропонується на вибір страви традиційної української кухні, які господарі готують своїми руками;
- туристи самі готують собі їжу, і в їх розпорядженні є кухня та обладнання, які там є;
- індивідуальне замовлення за окрему плату;
- гості обідають окремо в ресторанах і кафе, розташованих за межами садиби.

Додаткові програмні заходи в області харчування включають в себе:

- приготування їжі з екологічно чистих продуктів, вирощених самими власниками ферми;
- проведення майстер-класів з приготування унікальних регіональних страв та залучення туристів;
- за бажанням туристів також можуть бути надані наступні базові послуги: прання і прасування одягу;
- ремонт одягу;
- чистка взуття;
- приготування та охолодження напою;
- надання швейного обладнання, канцелярського приладдя, газет, журналів і телефонів.

Туристичні продукти також включають додаткові послуги внутрішнього та зовнішнього характеру. Внутрішні надаються безпосередньо на території селянсько-фермерських господарств, до них відносяться Організація розважальних заходів для дорослих і дітей, спортивних ігор, підтримка з

боку гостей по експлуатації і догляду за будинком, участь в процесі створення і переробки сировини в готову споживчу продукцію).

Зовнішні послуги залежать насамперед від ресурсів історичної, культурної та природної спадщини регіону. У відповідь сільські власники можуть надати велику кількість послуг (прокат спорядження, екскурсії тощо) [20].

За змістом всі послуги, що надаються в сільській місцевості (основні і додаткові), які входять у вартість туристичного пакету, можна розділити на кілька груп. В якості додаткової послуги фермери та власники green land проводять тренінги з консервації продуктів, вирощених в екологічно чистих умовах, а туристи відвозять їх додому в якості приємного сувеніра. Попит на екологічно чисті продукти харчування створює сприятливі умови для розширення виробництва для задоволення постійно зростаючих потреб ринку.

Дуже важливо, щоб дохід можна було отримувати не тільки за надання основних послуг (проживання та харчування), а й за додаткові послуги, такі як фізкультура, транспорт, туризм, культура і розваги. Отже, власники своєї ферми пропонують тим, хто хоче навчитися їздити верхи на конях, тим, хто намагається підкувати коней, тим, хто косить траву, тим, хто доїть корів. Власники нерухомості, які вивчили бажання відпочиваючих, орендують водні автомобілі, велосипеди влітку, лижі, сани взимку і т.д., в залежності від пори року. [28].

Слід зазначити, що однією з функцій сільського туризму є розвиток патріотизму, схиляння перед давніми традиціями народу, повернення із забуття історичних національних декоративно-прикладних мистецтв (ковальство, гончарство, писанкарство, гончарне виробництво, видування, різьблення по дереву, лозоплетіння тощо). Майстри заняття проводитимуться за участю бажаючих туристів за додаткову плату [23].

Щоб розширити пропоновані відпочиваючим послуги і створити сприятливі умови для максимального відпочинку, фермери ділять зони

надання послуг між господарствами, працюючи спільно. Тобто одна сім'я харчується, інша забезпечує транспорт, а третя організовує культурно-розважальні програми (екскурсії, розваги). І вони пропонують індивідуальний вид відпочинку, так що кожен турист може вибрати заняття на свій смак. Більш активні види дозвілля, такі як верхова їзда, їзда на велосипеді по гірському серпантину і сплав на каяках по швидких гірських порогах протягом усього року.

Збалансований відпочинок. Це включає в себе не тільки відвідування історичних пам'яток, релігійних місць, а й прогулянки по лісових стежках. Відвідувачі з великим задоволенням вибирають ягоди і гриби. З кожним роком кількість відпочиваючих зростає, особливо тих, хто прагне поєднати екологічно чисте повітря з домашньою сімейною атмосферою. Саме таким і є відпочинок на сільській туристичній фермі.

Це включає збільшення кількості людей, які бажають відчувати культурну та етнографічну спадщину регіону під час канікул, зацікавлені в організації та участі в державних церемоніях, а також надають можливість особисто взяти участь у народних гуляннях.

Пізнавальний відпочинок включає в себе відвідування важливих історичних і культурних пам'яток країни і регіону. Розвиток сільського туризму призводить до відродження національних традицій і обрядів.

Таким чином, сільський туризм - це вид відпочинку, який включає в себе базові послуги та додаткові сервісні послуги. До основних відносяться ночівля в сільській садибі, харчування з екологічно чистих продуктів, трансфери. До додаткових послуг відносяться екскурсії та розважальні послуги, згідно з народними традиціями, що надаються власниками нерухомості. Наступним кроком є пошук нормативно-правової підтримки сільського туризму в процесі обслуговування туристів.

1.2. Нормативно-правова допомога в процесі надання послуг у сфері сільського туризму

Брат Адам (Ужгород), дружина Васильєва, м.Тофт (Берегове), а. Слепокуров (Сімферополь), м. Халімоненко (Київ): в Україні термін «сільський туризм» був введений у вживання такими вченими, як: на початку 1996-4 рр. Всеукраїнська некомерційна організація «Сільський (зелений) туризм». Був створений Союз сприяння розвитку туризму в Україні». Після реєстрації в Указі Президента України (1999-2000) з'явилося визначення «сільський (зелений) туризм», що вказує на основний напрямок впливу на соціальний розвиток села. В даний час існує правова невизначеність на цей період. Однак сільські жителі мають право надавати туристам відповідні послуги, використовуючи своє особисте домашнє майно, як описано в Законі України «Про особисте Сільське господарство» від 2003-5-15. Законопроект України, розроблений в 2004 році, показує, що сільський туризм-це один з видів.

Ще один гостьовий будинок на території рекреаційного фермерського будинку або приватного селянського господарства, який пов'язаний з розміщенням на них власних відвідувачів [4].

В рамках проекту «розвиток агробізнесу в Україні» Інститут розвитку сільських територій та Спілка сприяння розвитку сільських (зелених) територій Туризм в Україні, рекреаційний даний проект має державну перспективу та сприяє покращенню соціально-економічної ситуації в регіоні [55].

Надання основних і додаткових послуг тягне за собою тісний взаємозв'язок між об'єктом і агротуризмом. У той же час слід також враховувати роль державних органів у розвитку туризму (Місцеве самоврядування, органи державної влади штату і т.д.).

Однією з основних і найважливіших послуг цього виду туризму є розміщення в сільській нерухомості. Для того, щоб залучити велику кількість

іноземних гостей і отримувати потрібний дохід, необхідно встановити мінімальний стандарт обслуговування і, відповідно, довести житло до відповідного рівня. Садиба сертифікована в Україні. Для кожного туриста наявність цього документа є попередньою гарантією в наданні якісних послуг. У нашій країні діє програма екологічної сертифікації ферм для сільського туризму під назвою «Зелена садиба». Цей знак дає туристам конкурентну перевагу при виборі місця проживання. Право приймати відвідувачів надається тільки після проходження власником пункту санітарного контролю. Також необхідно провести аналіз води, щоб з'ясувати, чи придатна вона для вживання, чи є домашні тварини, аналізи та висновки ветеринара. Знак Green Manor має 3 рівня якості, від найнижчого до найвищого.

Для отримання другого рівня він повинен володіти всіма ознаками першого і другого 80%. Щоб досягти третього рівня, сільські туристичні напрямки повинні відповідати всім критеріям 1-го і 2-го рівнів, а також 3-го рівня на 80%.

Сьогодні правову підтримку діяльності в сільському секторі надають:

- Закон України «Про туризм» від 2003-11-18 №1282-IV[7];
- «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 №742-IV[4]; від 15.03.2006 №297 «Порядок ведення сільського господарства» дата прийняття постанови Кабінету Міністрів України
- Надання тимчасового житла « [15];
- Законопроект України» Про сільський зелений туризм « [5] був прийнятий у 2004 році Спільною сприяння сільському зеленому туризму в Україні та Інститутом розвитку сільських територій, але досі не схвалений Верховною Радою України.

У документі зазначено, що діяльність, пов'язана з наданням послуг відпочинку представленого типу, не відноситься до підприємницької

діяльності, за умови, що загальний річний дохід власника і всіх проживаючих з ним сімей не перевищує мінімуму річної самозабезпеченості [5].

Наразі прийнято ще один законопроект України «Про сільський агротуризм». Також відзначимо, що агротуризмом займаються не підприємці, але важливо, щоб Кількість кімнат в агропосілках не перевищувала 9 спальних місць.

Сільський туризм є законним видом діяльності. У статтях 4 і 6 Закону України «Про туризм» [10] від 1995-9-15 № 324 підкреслюється, що він є самостійним напрямком туризму. Розвиток цієї галузі-це точка зору держави. Право сільських власників займатися сільським туризмом та надавати належні послуги закріплено у статті 2003-5-15 Закону України «про індивідуальне селянське господарство» № 742 № 1 [4].

Але лише інший закон може визначити характеристики сільського туризму як виду діяльності. У 2004 році Верховна Рада України прийняла законопроект «Про сільський і замісько-екологічний туризм України», але він досі не прийнятий [5].

Сільський туризм, підтверджений статтею 9 Закону України «Про туризм», включає в себе надання послуг з розміщення та організації харчування туристів, які не вимагають від власника будинку реєстрації в якості приватного підприємця. Відповідні послуги може надати будь-хто, і ніяких додаткових дозволів не потрібно. Однак, якщо відвідувачам потрібно надати туристичну допомогу та продемонструвати місцеві історичні та культурні пам'ятки чи природну спадщину, для цього потрібен спеціальний дозвіл орендодавця та відповідна освіта.

Власники нерухомості можуть створювати програми з розвитку сільського туризму і мають право отримувати від місцевих органів влади інформацію, необхідну для розвитку їх діяльності (Стаття 24 Закону України «Про туризм») [7].

Законом не передбачена ліцензія на послуги з надання житла та харчування туристам. Про це йдеться у статті 2000 Закону України «Про

туризм», взятій із Закону України «Про ліцензування деяких видів економічної діяльності» від 6-1-5.

Якщо власник зареєстрований як приватний підприємець, він має право пройти сертифікацію на надання базових послуг. Також, при необхідності, присвоїти категорії нерухомості і, при необхідності, задовольнити потреби відвідувачів (стаття 19 Закону України «Про туризм») [7].

Для того щоб обслуговувати туристів, власники, можливо, не отримали належної освіти за спеціальністю «Готельний і ресторанний бізнес». Однак, якщо кількість номерів перевищує 7 окремих кімнат, необхідно дотримуватися Правил надання готельних послуг та користування аналогічними типами розміщення. (Наказ Національної адміністрації туризму України від 2004-3-16).

Договір оренди є офіційним і може бути укладений як в письмовій, так і в усній формі. Однак, якщо Відвідувач завдає шкоди майну, рекомендується укласти письмовий договір про розміщення для компенсації збитку [4]. У документі визначається тривалість перебування, ім'я та прізвище туриста і, найголовніше, вартість основних і додаткових послуг.

Якщо термін дії документа перевищує 12 місяців, власник сільськогосподарського житла повинен нотаріально завірити його і зареєструвати в органі технічної інвентаризації. Щоб не порушувати статтю 9.1 Закону України, власник, який не зареєстрований як індивідуальний підприємець, вказав тривалість перебування одного мандрівника в межах 15 днів, порушувати ці правила незаконно.

Важливо, що незареєстрований власник може укласти договір тільки на розміщення туристів, а не на туристичні послуги. Але він не є приватним клієнтом, він має право оформляти документи в туристичних компаніях.

Основні послуги з розміщення та організації харчування туристів обкладаються обов'язковою сплатою ПДВ. Єдиним винятком є дохід від здачі житла в оренду, незалежно від ціни (пункт 3.2.2 Закону України).

«Про ПДВ» № 168 від 03.04.1997 р.) та продукти харчування, якщо дохід за останні 12 календарних місяців перевищує 300 тис. грн (пункт 2.3.1 вищевказаного Закону).

Дохід від здачі житла в оренду в сільській місцевості оподатковується в розмірі загального відсотка від доходу фізичних осіб, який становить 13%. Ця сума не стягується на обов'язкове соціальне та пенсійне страхування, оскільки власники ферми надають у користування тільки власну нерухомість і не виконують інших оплачуваних робіт і послуг для відвідувачів (лист Пенсійного фонду України 1852) / 04/2004/27. Незареєстрованому підприємцю не потрібно реєструвати витрати, пов'язані з розміщенням туристів, але він повинен вести книгу обліку доходів.

Власник нерухомості може повернути 25% вартості орендованого житла, якщо він подасть щорічну декларацію до органів місцевого самоврядування без документів, що підтверджують його витрати (Інструкція про прибутковий податок з громадян). Також на підставі цієї декларації сплачуються податки за послуги громадського харчування або протягом 40 днів після звітного кварталу.

Дохід, отриманий в результаті продажу сільськогосподарської продукції, вирощеної власником нерухомості, та сировини для первинної переробки, також не підлягає оподаткуванню (за умови, що територія України, що оподатковується податком на доходи фізичних осіб, використовується для ведення власного домашнього господарства без збільшення частки або разом з ділянкою землі). цей будинок.

За бажанням туристів власник може надати довідку про право на отримання такого доходу без сплати податків. Форма цього документа затверджена Кабінетом Міністрів України. Приватні підприємці можуть займатися комерційною діяльністю без отримання патенту на реалізацію продукції власного виробництва, за винятком хліба і хлібобулочних виробів, молочних продуктів, конденсату і добавок, цукру, вершкового масла, борошна, яєць, м'яса, сала, меду, риби, ягід, грибів, овочів, фруктів і т. д.. Це

право закріплено у статті 6 Закону України від 1996-3-23 № 98 «про патенти на певні види економічної діяльності».

Якщо фермер хоче припинити свою діяльність у сфері сільського туризму, він може не проводити додаткових процедур, але якщо підприємець не зареєстрований в державному органі. Ця процедура визначена Законом України 2003-5-15» про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців № 755. Вона досить тривала і дорога. Тому власнику сільськогосподарського поселення слід задуматися про те, чи може дохід, одержуваний від туристичних послуг, покрити всі витрати або, що ще краще, припинити свою діяльність.

Сільським туризмом можна назвати будь-яку форму туризму, яка знайомить із сільським життям, мистецтвом, культурою та спадщиною в сільській місцевості, приносить економічні та соціальні вигоди місцевим громадам та ще більше збагачує туристичний досвід, забезпечуючи взаємодію між туристами та місцевими жителями.

В результаті сільський туризм є самостійним і легальним видом діяльності, розвиток якого є пріоритетним напрямком державної політики, визнаним законом України «Про туризм». Це Вид діяльності, який не має нічого спільного з підприємництвом і передбачає надання послуг з розміщення та харчування туристів. Дані послуги можуть бути надані будь-якою особою без додаткових дозволів.

Щоб краще вивчити, як правильно надавати послуги в сільському туризмі та перспективи його розвитку, необхідно розглянути світовий досвід проведення даного виду відпочинку.

РОЗДІЛ II. СУЧАСНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

2.1. Аналіз стану розвитку сільського туризму в Україні

Туризм-це тимчасова подорож з місця постійного проживання для відпочинку, отримання освіти, професійних, ділових чи інших цілей без здійснення оплачуваної діяльності за місцем проживання [7].

Сільський туризм, один з видів туризму, поєднує в собі оздоровчі, рекреаційні та освітні цілі.

В Україні є всі передумови для розвитку сільської рекреації, яку можна розглядати як специфічну форму вторинної економічної діяльності в сільській місцевості, що використовує природний і культурний потенціал регіону, або як форму малого бізнесу, що дозволяє повною мірою вирішити проблему використання природних і культурних ресурсів. історичний та культурний потенціал ландшафту.

Цей вид відпочинку дає поштовх до відродження і розвитку традиційної культури: народна архітектура, декоративно-прикладне мистецтво - все це є місцевим смаком і, поряд з природними і рекреаційними факторами, не настільки привабливо для відпочиваючих. По-друге, сільський відпочинок дає можливість жителям міст з масовою культурою познайомитися зі справжніми українськими традиціями. По-третє, етнічна культура села представляє Україну у світі, а також приваблює іноземних туристів.

Всесвітня туристська організація ООН (UNWTO) включає в число туристів, які перетинають кордони в офіційних, ділових, особистих, релігійних цілях, з метою туризму і освіти, культурного і спортивного обміну, транзиту і т.д. тому мандрівники, які визначають мету поїздки «в особистих цілях», також включаються в загальне число туристів.

Для вивчення ринку послуг сільського туризму ми проведемо загальний аналіз туристичної діяльності в Україні.

По-перше, давайте проаналізуємо кількість туристів, залучених туроператорами і туристичними агентствами за видами туризму в період з 2016 по 2020 рік.

Як свідчать дані у період з 2019 по 2023 рік кількість туристів, наданих туроператорами та туристичними агенціями, зросла, у 2021 році цей показник досяг 6 132 097, але в 2022 році відбулося зниження на 61,51%, а кількість туристів, наданих туроператорами та туристичними агенціями, зросла. Туристичні агентства охопили 2360278 осіб.

У 2020 році через карантинні обмеження кількість в'їжджаючих (іноземних) туристів скоротилася до 2020 року до 11 964 осіб в порівнянні з 86 840 в 2019 році, коли їх було 86,22%. Також у 2020 році, порівняно з 2019 роком, кількість виїзних туристів скоротилася на 61,52%, а внутрішніх - на 57,22%. Таким чином, показники в'їзних (іноземних) туристів в 2020 році знизилися найбільше, а кількість внутрішніх туристів скоротилася не найбільше, але обсяг в'їзних і внутрішніх туристів скоротився найбільше.

Згідно з даними, найбільша частка припала на дозвілля і розважальний туризм, в 2018 році на його частку припало 95,62%, в 2019 році - 98,22% і в 2020 році - 98,67%. При цьому найменшу частку займає спеціалізований туризм. У 2019 році частка мандрівників, орієнтованих на дозвілля та оздоровлення, зросла порівняно з 2019 роком на 38,8%, тоді як частка мандрівників, орієнтованих на лікування за допомогою рекреаційних послуг туристичних агентств, значно зменшилася. Різке зниження туристичного потоку в 2020 році викликано карантинними обмеженнями.

У 2020 році в Україну з туристичними цілями в'їхало 11 773 людини. Однак ця цифра не відображає фактичного стану, оскільки вона розрахована лише на основі даних, наданих громадянами на контрольно-пропускних пунктах. Крім того, як згадувалося раніше, термін «турист» охоплює більш широке коло людей, ніж ті, хто визначає мету туристичної поїздки, тому інформація не відображає кількість мандрівників, які фактично відвідують

Україну. Максимальна кількість іноземних громадян, які вважають за краще відпочивати на території України в 2020 році.

Це туристи з Молдови, Білорусі, Росії, Польщі, Угорщини, Румунії, Словаччини, Ізраїлю, Туреччини та Німеччини.

Згідно з даними, протягом 2020 року максимальна кількість іноземних туристів прибула в Україну з Туреччини, досягнувши 14,45% від загального числа в'їхали туристів, проте в 2019 році цей показник знизився в порівнянні з 2020 роком на 97,6%. У більшості країн кількість туристів, які прибувають в Україну в 2020 році, значно скоротилася, але цей показник збільшився за рахунок Білорусі – 123,7%, Великобританії – 12,5% і Республіки Молдова – 865,8%, якщо в 2019 році на Республіку Молдова припадало 0,004% від загального числа що стосується в'їжджають (іноземних) туристів, то в 2020 році частка ринку за кількістю туристів зросла до 6,23%. Вам потрібно орієнтувати свою пропозицію на цих туристів.

Відомо, що туроператори і туристичні агентства надають послуги туристам. Тому давайте докладніше розглянемо види туризму, які віддають перевагу іноземці.

На підставі результатів аналізу можна виділити групи з 3 регіонів в залежності від різних видів туризму. До першої групи регіонів входять Вінниця, Волинь, Житомир, Закарпаття, Івано-Франківськ, Львів, Рівне, Тернопіль, Херсон, Хмельницький, Чернігів, Чернівці.

Західні регіони України характеризуються однорідністю наявних туристичних ресурсів і переважно розвиненими видами туризму. В основному це зелений і рекреаційний туризм. Ці види туризму забезпечують повноцінний відпочинок туристам і покращують їх фізичний і моральний стан.

До 2-ї групи регіонів входять Дніпропетровськ, Запоріжжя, Київ, Миколаїв, Одеса, Полтава, Харків, Черкаси. Слід зазначити, що ці регіони представлені великою кількістю туристичних напрямків. Для цієї групи характерні різні види туризму, від ділового до екологічного і релігійного.

Однак неможливо знайти ту чи іншу форму туризму, яка домінувала б і об'єднувала ці регіони. Остання являє собою третю групу регіонів, представлену регіонами, де туризм не відрізняється великою різноманітністю. До цих регіонів належать Донецьк, Луганськ, Кіровоград та Суми.

2.2. Світовий досвід та вітчизняна практика організації надання послуг у сфері сільського туризму

Європейська федерація сільського туризму-RURALTOUR-професійна туристична організація, що представляє даний СЕКТОР на європейському рівні. До її складу входять 26 національних і регіональних організацій-провайдерів з 30 країн географічної Європи.

Європейська федерація сільського туризму була зареєстрована як юридична особа під аббревіатурою «EUROGITES» в 1991-1995 роках з метою співпраці в галузі вивчення, просування і регулювання цієї сфери в європейських і світових інститутах. У той час в нього входили 10 організацій з такого ж числа країн. У 1991 році сільський туризм був невеликою частиною туристичної економіки. З тих пір він перетворився з нішевого продукту в один з найбільш актуальних продуктів Європейського туризму. І у 2021 році сільський туризм забезпечить близько 500 000 місць у 600 сервісних центрах, що становить близько 15% від загальної місткості Європи.

Усвідомлюючи ці зміни, два роки тому Європейська федерація сільського туризму вирішила змінити напрям і провести ребрендинг з нагоди свого 30-річчя. Нова аббревіатура «RURALTOUR», логотип, візуальний стиль та новий веб-сайт були офіційно оголошені на заході, який відбувся в Люксембурзі 29-го. 2021/6. На честь цієї події випущена марка, випущена Luxembourg Post, а в кінці року буде опублікований звіт «30 років сільського туризму».

Туризм стає все більш важливим сектором економіки країни із залученням міжнародних інвестицій. Відразу після глобальної кризи в галузі охорони здоров'я, викликаній COVID-19 в 2019 році, Всесвітня туристична організація (UNWTO) спрогнозувала, що середньорічні темпи зростання міжнародного туризму до 2030 року складуть 5%, особливо в країнах, що розвиваються.

Нинішня криза різко перервала цю динаміку: до 2021 року міжнародні потоки скоротяться приблизно на 80%, що матиме серйозні економічні та соціальні наслідки, але більшість аналітиків ЮНВТО, Всесвітньої Ради з подорожей і туризму (WTTC) і туристичного сектора прогнозують, що вони відновляться до 2022 або 2023 року після проведення санітарних заходів стабілізується. У рамках цього очікуваного відновлення сільський туризм може стати одним із перших секторів, який знову почне зростати, особливо з урахуванням змін у поведінці туристів.¹ незалежно від того, чи це викликано обмеженнями (наприклад, закриттям кордонів) або бажанням (наприклад, бажанням втекти з міст і натовпу, «з'єднатися з природою» після ув'язнення), у найближчі роки люди все частіше звертатимуть свій інтерес до відносно небагатьох відвідуваних місць, близьких до природи. Але також близько до місця їх походження. Таким чином, розвиток туризму є важливою можливістю для активізації економічної діяльності та створення робочих місць у певних сільських районах.

Вираз «сільський туризм «часто асоціюється з поняттям»агротуризм», «Агротуризм», «Фермерський туризм». Ми говоримо про агротуризм або агротуристичну подорож (також звану агротуризм), де основною метою подорожі є ознайомлення з сільськогосподарськими ноу-хау даної території, а отже, з особливостями ландшафту, традиціями та кухнею, пов'язаними із сільським господарством. Цей візит має особливі сільськогосподарські цілі, такі як знайомство з тваринами, знайомство з виробництвом вина та міцних спиртних напоїв, а також дегустація місцевих продуктів, таких як молочні. З іншого боку, вираз «Фермерський туризм» відноситься до розміщення

туристів на фермі, хоча мета поїздки не завжди пов'язана з сільським господарством. Мета поїздки (наприклад, піший туризм, вивчення природної спадщини і руїн, гастрономія і т.д.). Відвідувачі розміщуються на існуючій фермі, яка була частково перетворена на житло, хоча і розташована в більш обширній сільській місцевості.

Крім того, сільський туризм - це набагато ширше поняття, яке включає всі форми туризму, що відбуваються в сільській місцевості. Це можуть бути екстремальні види спорту та інші форми розміщення (притулки, табори, класичні готелі), а також заходи, які практикуються в сільській місцевості, але не обов'язково пов'язані з сільським господарством, такі як відвідування об'єктів культурної спадщини, природних заповідників, традиційних ринків і навіть культурних фестивалів.

Проблеми, цілі та типи стратегій сільського туризму сильно різняться залежно від місця призначення, і при розробці логіки дій виникають особливі проблеми. В Європі туризм часто розглядається як рушійна сила відродження сільських районів, особливо в тих місцях, де традиційні ланцюги створення доданої вартості в сільському господарстві знаходяться в занепаді. Таким чином, стратегія розвитку сільського туризму орієнтована в основному на місцевих туристів і структурні реформи економіки. Завдяки своїм зручностям та інфраструктурі, він дозволяє приймати і перевозити відвідувачів (лікарні, дороги, служби обслуговування і т.д.). Наприклад, у Франції сільський туризм вносить значний внесок у доходи як фермерів, так і сільських громад. Це не обов'язково замінює вигоди від сільського господарства, скоріше, зростання сільського туризму приносить додатковий дохід і зміцнює зв'язки між галузями промисловості.

У країнах, що розвиваються, стратегії підтримки сільського туризму базуються на диверсифікації сільської економіки. У цьому контексті туризм просувається як новий вид діяльності.

У світі масштабний розвиток сільського туризму почався в другій половині ХХ століття, з появою концепції «нічліг і сніданок» (Великобританія і США) - при цьому не має значення, де саме.

Кожна країна відрізняється один від одного в залежності від позначення класифікації об'єктів розміщення. Наприклад, у країнах Південної Європи зірочки від 1 до 5 використовуються для позначення якості сільського житла, тоді як Ісландія має літературні позначення типів А, В, С, D, Е, F та G. In в Ірландії ферми отримують зелене листя [50].

На найпростішому рівні «ліжко та сніданок» - це повноцінний сніданок, який можна замовити на ніч у відремонтованому будинку, особняку або невеликому готелі (входить у вартість номера), але кожен номер типу «ліжко та сніданок» «індивідуальний, і немає єдиного загальноприйнятого визначення. Готелі, мандрівники, асоціації типу «ліжко та сніданок», законодавці та інші, як правило, мають різні погляди. У деяких готелях типу «ліжко та сніданок» подають тільки континентальний сніданок, а в деяких ранковий прийом їжі не передбачений.

Індустрія подорожей і туріндустрії по всьому світу з різних причин постраждала від пандемії, і сільський туризм необхідно розвивати, як тільки буде відновлений новий нормальний режим з новими правилами прийому туристів. Якість життя людей, які проживають у сільській місцевості, завжди викликала занепокоєння у всьому світі, і постпандемічна Ера зробила це ще важливішим. У цій ситуації зростання сектора сільського туризму може принести відчутні позитивні зміни сільським жителям. Власники сільських маєтків в період

Пандемія призвела до скорочення міжнародних туристичних потоків, а також до необхідності розвивати власні будинки та власні бренди, щоб було більше перспектив для внутрішнього туризму.

В Україні використовується категорія «Європейська зірка». У ньому зазначено, що його різновиди, призначені для надання об'єктів туристичної інфраструктури (готелі та нічліги, об'єкти громадського харчування,

санаторії тощо), передбачають обов'язкове присвоєння відповідної категорії «з туризму» України. Але сьогодні ця процедура проводиться за власним бажанням власника об'єкта нерухомості [7].

На додаток до супутніх послуг у галузі гастрономії та активного туризму, цей сектор в основному генерує прямі витрати понад 120 мільярдів євро для місцевої економіки, і в житті багатьох сільських районів Федерація в даний час є визнаною частиною європейської туристичної індустрії, що охоплює 27 європейських країн і представляє цей сектор багатонаціональної структури та Європейської комісії. За останні 30 років попит на автентичні враження та обслуговування неухильно зростає. Досвідчені відвідувачі шукають традиційну культуру та спосіб життя, природу, гастрономію, здорове середовище, культуру та історію. Всі ці елементи в даний час користуються ще більшим попитом у зв'язку з соціальним, культурним та економічним впливом COVID і є основою продуктів сільського туризму. Не дивно, що в 2020/21 році інтерес до цього виду послуг значно зріс. Це можливість залучити нових клієнтів і перетворити їх на постійних клієнтів на майбутнє. Але нам також потрібно вирішити проблеми цифровізації, стійкості та якості послуг, які посилюються через пандемію COVID-19.

Всі європейські організації, що спеціалізуються в галузі розвитку сільського туризму, об'єдналися в кінці 90-х років ХХ століття

«EuroGites» - Європейський союз фермерського і сільського туризму (European Union for Farm and Village tourism). Його основна мета-покращити цей вид відпочинку та інвестувати в проект. Експерти організації провели соціологічне дослідження споживання відповідних Послуг і з'ясували, що ними користуються майже 35% жителів ЄС, причому 86,7% з них - молоді люди у віці до 35 років, які проживають у великих містах [50].

У період з 2020 по 2021 рік в європейських країнах збільшилася кількість бажаючих відпочити в сільській місцевості недалеко від постійного місця проживання, щоб зняти карантинні обмеження. Основна мотивація

споживачів послуг сільського туризму в Європі представлена на малюнку 2.1.

Рис. 2.1 Мотиви споживачів послуг сільського туризму в Європі

З показника, показаного на рис.2.1, видно, що найбільший відсоток припадає на напружений міський ритм, а найменший - на відвідування сільської місцевості з метою спортивного туризму.

Експерти Всесвітньої туристської організації визнали, що індустрія сільського відпочинку 21 століття є незамінним і найбільш динамічно зростаючим сектором у світовій індустрії туризму. У постіндустріальних країнах обсяг послуг агротуризму збільшився майже в 2-3 рази в порівнянні з темпами розвитку готельних мереж і базування курортів. Особливості організації сільського зеленого туризму в різних державах наведені на малюнку.1.2.

В даний час у Великобританії сертифіковано майже 1200 сільських районів, і близько 370 000 жителів забезпечені роботою завдяки створенню національної організації сільського господарства та агротуризму. Ця асоціація британських фермерів пов'язана з метою популяризації сільського відпочинку та надання різноманітних послуг на дому. На південному заході Англії популярна реставрація старих будинків, метою якої є збереження традиційного інтер'єру і відродження забутих форм ведення домашнього

господарства [53].

У Фінляндії великим попитом користуються будинки без господарів на берегах охоронюваних річок і озер (тайгових). Туристи можуть скористатися сауною або орендувати човен. В оренду житла також включені додаткові послуги, такі як полювання, риболовля та піші прогулянки по маршруту [59].

Сільський туризм в Англії має великий позитивний економічний, соціальний та екологічний вплив, якщо він відповідає принципам добре організованого та стійкого туризму. Сільський туризм часто вимагає розвитку нової інфраструктури та споруд. Це особливо поширене, коли мова йде про транспортні мережі. Насправді сільські райони погано пов'язані громадським транспортом. Дороги часто вузькі і не найкращої якості. Сільський туризм часто призводить до будівництва нових транспортних мереж та інфраструктури, а також інших громадських об'єктів та послуг, які приносять користь не лише туристам, які подорожують сюди, а й місцевій громаді.

Сільський туризм сприяє розвитку культурного туризму та культурного обміну. Багато людей з різних країн приїжджають у сільську місцевість з туристичними цілями. Це дає можливість місцевим жителям і туристам познайомитися один з одним і дізнатися більше про культури один одного.

Туризм часто має сезонний характер і поширюється на гори та долини. Наприклад, у Великобританії сільські райони у вихідні дні більш зайняті, ніж у будні, а під час шкільних канікул туристів більше, ніж протягом семестру.

Це може створити серйозне навантаження на державні служби. У літні місяці, коли рівень заповнюваності готелів найвищий, лікарні можуть бути переповнені. У святкові вихідні дороги можуть бути перекриті, оскільки жителі міст виїжджають за місто подихати свіжим повітрям.

Щоб максимально збільшити позитивний вплив сільського туризму і звести до мінімуму негативний, необхідно застосовувати відповідні методи управління. Нижче наводиться практика, що застосовується в усьому світі. Обмеження доступу-багато сільських туристичних зон недоступні для всіх.

Забезпечення широкого доступу є важливою частиною забезпечення стійкості туризму.

Програми навчання для місцевого населення-щоб стимулювати сталий розвиток туризму, багато організацій інвестують у програми навчання та схеми підвищення кваліфікації членів громади. Це звичайне явище

У готелях, на об'єктах і пам'ятках люди зі спільноти повинні бути зайняті. Громадський сільський туризм - у сільській місцевості широко поширений громадський туризм. Часто це пов'язано з тісною громадою. Популяризація традиційних ремесел - в районі є традиційні ремесла, які демонструють історію, культуру та традиції. Це можуть бути, наприклад, часи кельтів, римлян та релігійні часи.

Удосконалення систем громадського транспорту-інфраструктура громадського транспорту часто є одним з недоліків сільського туризму. Тому агротуристичні напрямки можуть намагатися впроваджувати різні стратегії та розробки для покращення цього. Схема управління дорожнім рухом-Схема управління дорожнім рухом буде реалізована в декількох напрямках, щоб зробити туристичний сектор більш стійким. Природоохоронні проекти-існують різні об'єкти, які захищені від знесення і подальшої забудови, але при необхідності їх необхідно зберегти і реконструювати.

Таким чином, світовий досвід показує, що сільський туризм є одним з найбільш привабливих видів відпочинку.¹ Його розвиток сприяє загальному благоустрою сільськогосподарських поселень, вулиць і сіл, основних і додаткових послуг, інфраструктури, а також підвищенню культурного та освітнього рівня місцевих жителів. Також важливим показником є можливість продажу готових продуктів харчування на місці після їх належної обробки та приготування, а не сировини.

РОЗДІЛ III. ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Агротуризм як явище не є ні новим, ні незвичним для жителів ЄС, Америки та Азії, оскільки агротуризм розвивався в цих регіонах десятиліттями, і навіть за цей час не можна сказати, що цей вид туризму набув остаточного або досконалого вигляду. У країнах з більш урбанізованим міським населенням цей вид туризму дуже популярний, туристи можуть не тільки відвідувати сільськогосподарські сади, а й відвідувати їх виробничі площі, вступати в безпосередній контакт з тваринами, працювати в своє задоволення в поле і брати участь в різних домашніх роботах, пов'язаних з нерухомістю. Звичайно, перелік послуг і пам'яток, пропонованих в кожній країні, може сильно відрізнятись через безліч природних факторів.

Наприклад, європейці віддають перевагу європейському внутрішньому туризму, тим самим набуваючи нового досвіду і переносячи його в свою країну, а адаптація сільськогосподарських підприємств до ведення туристичної діяльності в деяких слаборозвинених країнах, пов'язана з внутрішнім духом, є нелегкою і дуже дорогою, і, враховуючи державні субсидії ЄС в секторі туризму, сільськогосподарський туризм отримує прекрасну можливість активно розвиватися і конкурувати один з одним. Це.

Звичайно, на щастя, не так багато країн, де ми знаходимося або перебуваємо в такому ж стані, як зараз (спочатку АТО в Східному регіоні нашої країни, потім COVID-19, за яким послідувало повномасштабне вторгнення Росії в Україну). Всі ці фактори наклали дуже великий відбиток не тільки на агротуризм, а й на розвиток туризму в цілому. Тому, на наш погляд, нам необхідно враховувати досвід різних країн, які були схожі з нашою ситуацією, запозичуючи з їх досвіду тільки найкраще, що ми дійсно можемо реалізувати на наших умовах і сприяти активному відновленню і подальшому розвитку агротуризму, як в Україні в цілому, і в кожному

співтоваристві, зокрема. Вам потрібно орендувати щось, що ви можете собі дозволити.

Вивчивши такі країни, ми проаналізуємо їх досвід у відновленні агротуризму (оскільки в багатьох країнах сільський туризм і агротуризм мають практично однакове визначення, види туризму, пов'язані з ним) і намітимо напрямки, які можуть виявитися перспективними для нас самих. До цих країн належать Грузія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Ізраїль, Ліван та Польща.

Таблиця 3.1

Перспективи відновлення сільського туризму у післявоєнний період в громадах України

<i>Перспектива</i>	<i>Опис</i>
<i>Інфраструктурний розвиток</i>	Відновлення та модернізація транспортної, комунальної та туристичної інфраструктури
<i>Економічне відродження</i>	Створення нових робочих місць, стимулювання розвитку місцевого бізнесу, збільшення доходів громади
<i>Сприяння місцевим продуктам</i>	Підтримка місцевих фермерів, розвиток ринків місцевої продукції, організація гастрономічних турів
<i>Екологічний туризм</i>	Використання природних ресурсів для створення еко-туристичних маршрутів, збереження природної спадщини
<i>Культурний розвиток</i>	Відродження та популяризація місцевих традицій, ремесел, культури та історичних пам'яток
<i>Соціальна інтеграція</i>	Посилення соціальної згуртованості, залучення різних груп населення до туристичної діяльності
<i>Освіта та навчання</i>	Розвиток освітніх програм з сільського туризму, підвищення кваліфікації працівників сфери туризму
<i>Міжнародне співробітництво</i>	Залучення міжнародних інвесторів, участь у міжнародних проектах та грантах
<i>Інноваційні рішення</i>	Впровадження новітніх технологій в управлінні туризмом, створення онлайн-платформ для бронювання та промоції
<i>Державна підтримка</i>	Розробка державних програм та політик для підтримки та стимулювання розвитку сільського туризму
<i>Маркетинг і просування</i>	Активна рекламна кампанія, розвиток брендингу місцевих туристичних продуктів та послуг
<i>Інтеграція з іншими видами туризму</i>	Зв'язок сільського туризму з іншими видами туризму, такими як агротуризм, оздоровчий туризм, культурний туризм

Ці перспективи можуть значно сприяти відновленню та розвитку сільського туризму в громадах України у післявоєнний період, забезпечуючи економічне зростання та соціальну стабільність.

Відновлення агротуризму у післявоєнний період в громадах України може здійснюватися через різні шляхи та заходи. Ось основні шляхи відновлення агротуризму:

Інфраструктурний розвиток

1. Реконструкція та модернізація: Відновлення пошкоджених об'єктів інфраструктури, таких як дороги, готелі, ферми, комплекси сільського туризму.

2. Будівництво нових об'єктів: Зведення нових готелів, агротуристичних центрів, ресторанів, крафтових майстерень та інших об'єктів, які приваблюють туристів.

Фінансова підтримка та інвестиції.

1. Гранти та субсидії: Надання фінансової підтримки місцевим підприємцям для розвитку агротуризму через державні програми та міжнародні гранти.

2. Пільгові кредити: Запровадження програм пільгового кредитування для малого та середнього бізнесу в сфері агротуризму.

Професійна підготовка кадрів

1. Навчальні програми: Організація курсів та тренінгів для підвищення кваліфікації працівників у сфері сільського туризму.

2. Освітні ініціативи: Розвиток освітніх програм у вищих навчальних закладах, орієнтованих на сільського туризм та управління сільським туризмом.

Маркетинг та просування

1. Рекламні кампанії: Проведення національних та міжнародних рекламних кампаній для популяризації агротуристичних можливостей України.

2. Створення бренду: Розробка бренду для агротуристичних продуктів та послуг, що асоціюватимуться з високою якістю та унікальністю.

Підтримка місцевих ініціатив

1. Кооперація з місцевими фермерами: Співпраця з місцевими фермерами для створення спільних агротуристичних проєктів, таких як екскурсії на ферми, дегустації місцевих продуктів.

2. Сприяння розвитку кооперативів: Підтримка та розвиток сільськогосподарських кооперативів, що об'єднують фермерів для спільного просування продукції та туристичних послуг.

Використання природних та культурних ресурсів

1. Екотуризм: Розвиток екотуристичних маршрутів, що підкреслюють природну красу та екологічну цінність регіону.

2. Культурні заходи: Організація культурних фестивалів, ярмарків, виставок, які привертатимуть увагу туристів до місцевих традицій та ремесел.

Інноваційні технології

1. Цифрові платформи: Створення онлайн-платформ для бронювання агротуристичних послуг, інформаційних порталів про агротуристичні можливості регіону.

2. Смарт-рішення: Впровадження сучасних технологій управління агротуристичними комплексами, включаючи автоматизацію процесів, використання ІТ-рішень для маркетингу та продажів.

Міжнародне співробітництво

1. Партнерські проєкти: Участь у міжнародних проєктах та програмах обміну досвідом в сфері агротуризму.

2. Залучення іноземних інвесторів: Створення привабливих умов для іноземних інвестицій у розвиток агротуризму.

Законодавча та регуляторна підтримка

1. Розробка нормативно-правової бази: Вдосконалення законодавства для підтримки агротуризму, включаючи податкові пільги та регуляторні спрощення.

2. Державні програми: Реалізація державних програм, спрямованих на розвиток агротуризму та підтримку місцевих ініціатив.

Соціальні ініціативи

1. Громадські проекти: Підтримка громадських ініціатив та проектів, спрямованих на розвиток агротуризму.

2. Волонтерські програми: Залучення волонтерів до відновлення та розвитку агротуристичних об'єктів.

Ці шляхи та заходи можуть значно сприяти відновленню та розвитку агротуризму в громадах України, забезпечуючи економічне зростання, покращення якості життя місцевого населення та збереження природної та культурної спадщини.

Таблиця 3.2.

SWOT-аналізу сільського туризму на Волині

<i>Категорія</i>	<i>Фактор</i>
<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	- Багаті природні ресурси (ліси, озера, річки, заповідники)
	- Багата історична та культурна спадщина (замки, музеї, церкви)
	- Традиційні ремесла та кухня
	- Гостинність місцевих жителів
	- Екологічна чистота
<i>Слабкі сторони (Weaknesses)</i>	- Недостатньо розвинена інфраструктура (дороги, готелі, ресторани)
	- Обмежена фінансова підтримка
	- Брак кваліфікованих кадрів
	- Низький рівень маркетингу та просування
<i>Можливості (Opportunities)</i>	- Розвиток екотуризму
	- Державна підтримка та гранти
	- Інноваційні технології у сфері туризму
	- Розвиток агротуристичних кластерів
	- Співпраця з міжнародними організаціями та інвесторами
<i>Загрози (Threats)</i>	- Економічна нестабільність та можливі кризи
	- Конкуренція з боку інших регіонів та країн
	- Екологічні проблеми та забруднення навколишнього середовища
	- Політична нестабільність та зміни у законодавстві

Ця таблиця відображає основні аспекти SWOT-аналізу сільського туризму на Волині, дозволяючи більш глибоко зрозуміти внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток цієї галузі.

Отже, відновлення та розширення площі природних зелених зон може виявитися важливим чинником приваблення туристів. Особливо важливо здійснювати контроль над розвитком туризму для забезпечення збереження природних ресурсів та біорізноманіття. Налагоджувати співпрацю з міжнародними агротуристичними організаціями, що може стати ключовим аспектом для впровадження міжнародних стандартів і рекомендацій у сфері розвитку цієї галузі. Не менш важливим є привертання інвестицій для розвитку екотуризму, що сприятиме створенню нових робочих місць та забезпечить стійкий ріст туристичної індустрії та громади зокрема.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На сьогоднішній день не існує єдиного підходу до трактування поняття «сільський зелений туризм», але вважається, що цей вид туризму має соціально-економічне значення: стимулювати розвиток фермерських господарств, що займаються зеленим туризмом; сприяти розвитку місцевої інфраструктури; сприяти продажу надлишків сільськогосподарської продукції, збільшенню додаткового прибутку фермерів та поповненню місцевого бюджету; поживити місцевий ринок праці, збільшити зайнятість, затримати сільську молодь і знизити потребу в працевлаштуванні за кордоном; сприяє захисту туристичних ресурсів та збереженню етнічної та культурної самобутності переважно українців; створює можливості для повноцінного відпочинку для бідних верств населення; допомагає підвищити культурний рівень жителів села та підвищити екологічну обізнаність.

В Україні існують всі передумови для розвитку рекреації в сільській місцевості, яку можна розглядати як специфічну форму допоміжної економічної діяльності в сільській місцевості, що використовує природний і культурний потенціал регіону, або як форму малого бізнесу, що дозволяє вирішити проблему зайнятості у сільській місцевості певною мірою підвищить її добробут і максимально задіє природний та історико-культурний потенціал сільської місцевості.

На основі аналізу теоретичних аспектів відновлення сільського туризму у післявоєнний період можна зробити висновок, що сільський туризм є ефективним інструментом для розвитку громад. Важливо враховувати вплив факторів сучасного середовища та вдосконалювати інституційні засади для сприяння сталому розвитку сільського туризму в Україні.

У практичному аспекті ми детально розглянули методи відновлення сільського туризму після війни, провели аналіз процесу відновлення сільського туризму в громадах та здійснили оцінку рівня розвитку сільського туризму в Україні. Також ми розглянули міжнародний досвід відновлення

сільського туризму, визначено шляхи відновлення сільського туризму в громадах України та запропоновано програму тренінгу для громад.

Сучасний погляд на розвиток сільського туризму, як синергії агробізнесу та туризму, не може ігнорувати успішний європейський досвід. У Європі фермерство, яке успішно комбінує агробізнес і туризм, стало не лише економічно вигідним, а й пеститься суспільним престижем. Варто зазначити, що цей підхід не обмежений віком або соціальним статусом, і його активно використовують як досвідчені фермери, так і молодь, що вносить свіже інноваційне бачення.

Отже, українські громади, спрямовані на відновлення сільського туризму у післявоєнний період, можуть знаходити в європейському досвіді цінні приклади та інструменти для успішного розвитку. Створення сприятливого середовища, врахування регіональних особливостей та партнерська співпраця можуть стати ключовими чинниками у досягненні успіху в сільському туризмі, сприяючи взаємодії між сільським господарством та туризмом для загального благополуччя громад та регіонів.

На основі аналізу європейського досвіду та результатів нашого дослідження, можемо запропонувати кілька порад та рекомендацій для впровадження та подальшого розвитку сільського туризму в українських громадах.

Взаємодія та об'єднання громад, фермерських господарств, туристичних агентств та інших зацікавлених сторін може забезпечити ефективніше впровадження сільського туризму. Створення партнерських мереж сприятиме обміну досвідом, ресурсами та підтримкою. Активне використання сучасних технологій та інновацій у сільському господарстві та туризмі може значно покращити конкурентоспроможність агротуристичних пропозицій. Використання цифрових рішень, маркетингу та онлайн-бронювань може розширити аудиторію та полегшити взаємодію з туристами.

Важливим кроком у розвитку сільського туризму є сприяння з боку уряду. Запровадження фінансових стимулів, спрощення процедур

ліцензування та регулювання, а також розробка національних програм підтримки можуть стати сильними каталізаторами для розвитку цієї сфери. Врахування та відзначення культурної спадщини та етнічної унікальності регіонів сприятиме привертанню туристів, які цінують автентичність та унікальність місцевих традицій. Розробка та впровадження програм навчання для громад, що включають інструменти відновлення сільського туризму, може вирішити проблеми недостатньої обізнаності та навичок в цій області.

Узагальнюючи, розвиток сільського туризму в Україні вимагає комплексного підходу та взаємодії різних суб'єктів. Наші висновки та рекомендації віддзеркалюють готовність прийняти найкращий досвід та використовувати його для досягнення сталого розвитку сільського туризму в українських громадах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєва Ю.В. Державне регулювання соціального туризму в Україні. Збірник наукових праць НАДУ. 2009. № 1. С. 18-191.
2. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2009. 400с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування.. К.: ВПЦ «Київський Університет», 2014. 395 с.
4. Березін О. М. Мале підприємництво та зелений туризм: перспективи розвитку. *Вісник ДІТБ*. 2007. № 11. С. 93-96.
5. Биркович В. І. Розвиток сільського туризму в депресивних регіонах України: економіко-правовий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/September 09/05.htm>.
6. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. *Наук.-аналіт. щокварт. зб.* – 2008. – №1 (6). – С. 137-143.
7. Биркович В. Сільський зелений туризм - пріоритет розвитку туристичної галузі України. *Стратегічні пріоритети*. 2008. №1(6). - С.138-143.
8. Бойко В.О., Ключник А.В., Півньова Л.В. Зміцнення конкурентоспроможності підприємств екологічного (зеленого) туризму. *Вісник Херсонського Національного Технічного Університету*. 2020. №3. С. 213-222. <https://doi.org/10.35546/kntu2078&4481.2020.3.28>
9. Бондар Ю., Легінькова Н. Екотуризм як важлива складова стратегії сталого розвитку України. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції "Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України"*. Збірник наукових праць. Кропивницький. ЛА НАУ, 2019. С. 338-346.
10. Вишневський В. І. Екологічний туризм: навч. посіб. К.: Інтерпрес, 2015. 137 с.

11. Габа М. І. Сільський зелений туризм – перспективний вид туризму для реформування економіки України. *Інтелект XXI*. 2016. № 2. С. 88-94.
12. Герасимчук З. В., Глядіна М. В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2006. 161 с.
13. Горішевський П. В., Васильєв В. П., Ю. В. Зінько Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі: Підручник. Івано-Франківськ: Місто-Н, 2003. 158с.
14. Грановська В.Г., Бойко В.О. Функціонування екоготелів в Україні як чинник активізації підприємницької діяльності. *Економіка АПК*. 2020. № 3. С. 57—65.
15. Гуткевич С. О., Габа М. І., Корінько М. Д. Привабливість Українських Карпат: *сільський зелений туризм*. К.: НУХТ, 2016.
16. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2004. 192 с.
17. Довгаль О. В. Сільський туризм як перспективний напрям підприємництва у соціально-економічному механізмі розвитку села // *Бізнес-Інформ*. - 2013. - №4. - С.316-320.
18. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/>.
19. Зарубіжний досвід розвитку сільського туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category/14/doc31>
20. Зелений туризм з релігійно-свідомими родзинками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua>.
21. Зінченко А. І. Маркетинг підприємств зеленого туризму: дис. канд. екон. наук.: 08.00.04.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 215 с.
22. Іванишин В.В., Печенюк А.П. Особливості статистичних досліджень сільського зеленого туризму. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12.

- С. 730-735.
23. Іванова В. Г. «Сільський туризм» як категорія науки адміністративного права та законодавства України. *Право і суспільство*. 2010. № 3. С. 119-125.
24. Ісаєнко В. М, Ніколаєв К. Д., Бабікова К. О. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь): навчальний посібник. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 300 с.
25. Кожухівська Р.Б. Туризм в Україні: стан, фактори та перспектива розвитку. *Інноваційна економіка*. 2012. Вип. 29. С. 43-49. Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kozhu&hivska.htm (дата звернення: 17.10.2023).
26. Костриця М. М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика : монографія Житомир: ЖДТУ, 2006. 196с.
27. Кудла Н. Є. Сільський туризм. Основи підприємництва та гостинності. К. : ЦУЛ, 2015. 152 с.
28. Куценко В. Стратегія формування високотехнологічного туристського комплексу України. *Красзнавство. Географія. Туризм*. № 12 (593), березень, 2009. С. 6-7.
29. Мазур С.А., Прилуцький А.М. Сільський туризм як перспективний напрям розвитку внутрішнього туризму. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/47.pdf (дата звернення: 17.10.2023).
30. Малік М. Й., Забуранна Л.В. Сільський аграрний туризм як чинник розвитку сільських територій України. *Економіка АПК*: [міжнар. наук.-виробн. журнал]. 2012. №5. С.110-115.
31. Міжнародна програма "Зелений ключ". URL: <http://www.greenkey.global> (дата звернення: 18.04.2023).
32. Мокляк А. В. Туристські ресурси для потреб іноземного туризму в Україні (у контексті українсько-польських туристичних зв'язків): автореф. дис. к.г.н. К., 2014. 17 с.

33. Оппельд Л. І., Гордіян А. О. Міжнародний досвід зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2014. № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2667>.
34. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2023).
35. Офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України. URL: <http://www.menr.gov.ua> (дата звернення: 16.05.2023).
36. Папп В. В. Сільський зелений туризм як пріоритетний напрям розвитку сільських територій України. *Агросвіт*. 2015. №18. С. 17–22.
37. Печенюк А.П. Формування стратегії розвитку сільського зеленого туризму: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Кам'янець-Подільський, 2018. 225 с.
38. Про природнозаповідний фонд України: Закон України від 16.05.1992 №2456ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456&12> (дата звернення: 08.10.2023).
39. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Сільський туризм. К.: Знання, 2006. 271с.
40. Стецюк О. Суспільно-географічний аналіз розвитку сільського зеленого туризму в Івано-Франківській області. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2012. Вип. 29 (1). С. 203–212. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_29\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2012_29(1)_26) (дата звернення: 17.10.2023).
41. Стренковська А.Ю., Євдокімова О.М. Проблеми та перспективи розвитку зеленого туризму в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38 (2). С. 41-44. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_38\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_38(2)_10) (дата звернення: 17.10.2023).
42. Теодорович Л. Екологічний туризм у НПП України: теоретичні та

- практичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2013. Вип. 41. С. 318—330.
43. Худоба В.В., Лабарткава В.К. Сутність та функції екотуризму. 2019. URL: [http:// repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/23927/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%&](http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/23927/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%&)
44. Тищенко С.В. Сільський зелений туризм в контексті розвитку нетрадиційної форми господарювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки*. № 8. С. 293 – 301.
45. Тищенко С.В. Становлення сільського зеленого туризму на теренах Житомирщини. *Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки : збірник наукових праць*. Суми, 2018. . Вип. 9. С. 176–183.
46. Тищук І. В. Організаційно-економічний механізм сталого розвитку зеленого туризму в Україні. Сталій розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2015: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Хлобистова Є. В. Черкаси, 2015. С. 328–336.
47. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality / Ed. S. Medlik. — London: Butterworth-Heinemann Etd., 1993. – P. 43.
48. Research report. Scottish enterprise, Perspectives on international best practice green tourism. Final report, Edinburgh, april 2004 [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.greentourism.org.uk>
49. Kyrylov Y.Y., Hranovska V.H., Kolo& kolchykova I.V., Sakun A.G., Nikitenko K.S., Katsemir Y.V. 2020. Regional Diversification of Rural Territories with Limited Spatial Location of Green Tourism Objects. *Journal of Environmental Accounting and Management*, 8 (4), 351-363. URL: DOI:10.5890/JEAM.2020.012.004 (дата звернення: 19.11.2023).
50. Romanenko Y.O., Boiko V.O., Shevchuk S.M., Barabanova V.V., & Karpinska N.V. Rural development by stimulating agrotourism activities. *International Journal of Management*, 2020. № 11 (4), P. 605-613.

doi:10.34218/IJM.11.4.2020.058

51. Trusova N.V., Kyrylov Y.Y., Hranovska V.Hr., Prystemskyi O.S., Krykunova V.M. & Sakun A.Zh. (2020). The imperatives of the development of the tourist services market in spatial polarization of the regional tourist system. *GeoJournal of Tourism and Geosites*. 29 (2), 565-582. URL: [https://doi.org/10.30892/gtg.29215& 490](https://doi.org/10.30892/gtg.29215&490) (дата звернення: 19.10.2020).
52. Hranovska V., Morozova L., Katsemir Y. and Nenko O., Methodology of Environmental Competence Formation in Tourism Business Management, *International Journal of Management*. 11 (6), 2020, pp. 801-811